4.11.2016

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Lausuntopyyntönne 2.11.2016
HE 207/2016 vp / Asiantuntijapyyntö

Lausunto: HE 207/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi luotsauslain ja alusliikennepalvelulain muuttamisesta

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Arctia Oy:ltä kirjallista lausuntoa koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi luotsauslain ja alusliikennepalvelulain muuttamisesta (HE 207/2016 vp). Arctia Oy kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Vapautus luotsinkäyttövelvollisuudesta jäänmurtajilla

Luotsausasetus 10.3.2011/246 (jäljempänä "asetus") tuli voimaan 1.7.2011. Asetuksen myötä luotsinkäytön erivapauksien saamisen ja uusimisen edellytykset muuttuivat. Uudet käytännöt olivat merkittäviä myös suhteessa jäänmurtajiin ja niiden päällystöihin. Asetuksen astuttua voimaan tuli käyttöön praktiikkavaatimuksia, joita ei käytännössä ole helppo saavuttaa jäänmurron operatiivisen toiminnan käytännön vähyydestä johtuen. Erivapaudet ovat mahdollistaneet jäänmurtajien operoinnin ilman luotsia. Tämä on käytännössä edellytys, jotta jäänmurtoa on mahdollista järjestää Suomen rannikon väylillä.

Asetuksen vuoksi nousi huoli jäänmurron toimivuudesta erivapauksien vanhentuessa vuoteen 2016 mennessä. Jo aikaisessa vaiheessa näytti siltä, että jäätalven 2015/2016 jälkeen ei olisi enää riittävästi henkilökohtaisia luotsausvapautuksia niin, että jäänmurtajien operointi ei häiriintyisi. Vuoden 2015 keväällä kävi lopullisesti selväksi, että erivapauksia ei olisi mahdollista ylläpitää tulevaisuudessa riittävissä määrin. Ongelmia olisi tulossa erityisesti monitoimimurtajille, jotka saavat käytännössä vähemmän jäänmurtopäiviä vuoden aikana. Useina vuosina jäänmurtopäiviä ei kerry lainkaan, koska lauhoina talvina näitä aluksia ei käytetä Itämeren jäänmurrossa.

Jäänmurtajien erityisongelma tiedostettiin myös muualla. Suomen Varustamot ry (SV) oli jo aikaisessa vaiheessa mukana, kun ryhdyttiin pohtimaan vaihtoehtoja tilanteeseen. Lakimuutos luotsauksesta nousi esiin vuonna 2015. SV piti yhteyttä liikenne- ja viestintäministeriöön (LVM), missä lakimuutosta valmisteltiin. Vaikutti siltä, että lakimuutos varmistaisi, että jäänmurtoon saataisiin aikaan luotsausvapautus. Lakimuutoksen tarve oli kaikkialla ymmärretty ja SV:lle annetuissa lausunnoissa LVM vakuutteli, että asia saataisiin eduskuntakäsittelyyn hyvissä ajoin, mahdollisesti ennen kesää 2016.

Kesän käännyttyä syksyksi nähtiin, että jokin edelleen pidätteli lakimuutoksen valmistelun etenemistä. SV piti aktiivisesti yhteyttä LVM:öön. Lokakuussa 2016 nähtiin, että laki ei ehdi voimaan ennen jäänmurtokauden alkamista. Tilanteeseen puuttui myös Liikennevirasto, joka taholtaan oli yhteydessä ministeriöön. Tilanne oli ajautunut sellaiseksi, että kaikkia jäänmurtajia ei ole mahdollista operoida ilman luotsia.

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Lausuntopyyntönne 2.11.2016
HE 207/2016 vp / Asiantuntijapyyntö

Jäänmurtopalvelua Liikennevirastolle tarjoavan varustamon eli Arctia Icebreaking Oy:n näkemys on, että varustamo itse, varustamon intressiorganisaatio Suomen Varustamot ry, sekä rahtaaja Liikennevirasto, ovat kaikki osaltaan tehneet kaikkensa jäänmurron operoinnin varmistamiseksi järkevällä tavalla jatkossa. Tahot ovat omia kanaviaan käyttäen pyrkineet edistämään lakimuutoksen valmistelua.

Ajan loppuessa pyrimme tekemään järjestelyitä, jotka varmistavat, että ainakin osa jäänmurtajista voidaan saada liikkeelle jäätalven 2016/2017 alkaessa. Koko jäänmurtokapasiteetin varmistaminen asetuksen vaatimalla tavalla ennen lakimuutoksen voimaan astumista, tai sen etupainotteisen noudattamisen mahdollisuuden astuessa voimaan, ei ole mahdollista.

Lakimuutosprosessin eteneminen Arctian näkökulmasta

Seuraavassa käydään läpi erityisiä tapahtumia tai muutoksia prosessin aikana.

1.7.2011	Luotsausasetus 10.3.2011/246 astui voimaan.
2011-2015	Pyritty varmistamaan erivapauksien uusimiset annettujen mahdollisuuksien puitteissa. Näinä vuosina nähtiin käytännössä, että vuoden 2016 jälkeen ei olisi enää riittävästi erivapauksia.
1.6.2015	Arctia kävi Trafissa palaverissa, jossa käsiteltiin jäänmurron luotsauserivapauden tilannetta. Lähtökohta palaverille olivat vuonna 2016 umpeutuvat erivapaudet, joiden uusiminen ei ole aina mahdollista alustyypistä riippuen. Tilanteesta käytiin tämän jälkeen kirjeenvaihtoa Trafin kanssa kesän aikana.
11.8.2015	LVM:n sidosryhmille järjestämä tilaisuus luotsauslain muutoksesta
18.8.2015	LVM kutsui Arctian ja muita erityistoimijoita 18.8.2015 pidettyyn tilaisuuteen, missä tarkasteltiin luotsaukseen liittyviä erityisiä kysymyksiä. Tässä tilaisuudessa todettiin, että nykyisillä jäänmurtomäärillä tulee ongelmia tai tilanteita, joissa erivapauksia ei saada uusittua.

Loppuvuonna 2015 ja talven 2015 – 2016 aikana pidettiin Suomen Varustamot ry:ssä useita luotsaustoimikunnan kokouksia joihin Arctia SV:n jäsenenä aktiivisesti osallistui.

Joulukuussa 2015 saatiin indikaatio siitä, että tilanne jäänmurron osalta muuttuu siten, että erivapauksia ei enää uuden lain voimaan tultua tarvita.

Keväällä 2016 odotettiin, että asia etenisi ministeriössä ja siten myös hallituksen esittelyyn ja eduskunnan päätettäväksi. Kaikesta yhteydenpidosta ymmärrettiin, että asia etenisi vauhdilla ja uusi laki olisi voimassa huomattavasti ennen jäänmurtokauden 2016 – 2017 alkua.

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Lausuntopyyntönne 2.11.2016
HE 207/2016 vp / Asiantuntijapyyntö

SV piti Arctian hyvin ajan tasalla ja viesti oli positiivinen, eli asia etenee eikä aikatauluongelmaa tule. SV ja Arctia ovat olleet aktiivisia ja tilanne, jossa nyt ollaan, on asian aktiivisen hoitamisen valossa odottamaton.

25.10.2016 sovittiin Liikenneviraston ja Arctia Icebreakingin kesken, että vanhentuneiden henkilökohtaisten dispanssien uusimisanomus lähetetään Trafille. Arctia Icebreaking Oy valmistelee hakemuksen viipymättä.

Tämä tilanne, jossa umpeen menneet erivapaudet haetaan uudelleen voimaan ei muuta tarvetta lakimuutosprosessin pikaiseen etenemiseen. Jotta voidaan turvata jäänmurron sujuvuus tulevaisuudessakin kertyneiden tai kertyvien jäänmurtopäivien lukumäärästä huolimatta, lakimuutosprosessin on edettävä nopeasti.

Uuden lainsäädännön voimaantulon pitkittyminen ei muuta jäänmurtajien luotsauserivapauksien nyt voimassa olevaa myöntämisprosessia henkilötasolla. Ainoa muutos on, että kaikkien alusten praktiikka lasketaan samanarvoiseksi (alustyyppijako poistuu).

Arctian toimet tulevan jäänmurtokauden aloituksen varmistamiseksi

Arctia laskee parhaillaan kansipäällystön jäänmurtopäivien määrää, jotta hakemusprosessi henkilötasolla saadaan liikkeelle. Tähän liittyen Trafilta on tilattu kaikkien kansipäällystöön kuuluvien henkilöiden meripalveluotteet. Tämän lisäksi on oltu yhteydessä AboaMareen, jotta myöntöedellytysten vaatimat simulaattoripäivät ja teoriakokeet saadaan järjestettyä.

Laivaston uusimman jäänmurtajan Polariksen osalta tilanne näyttää vahvasti siltä, että alusta ei voida operoida jäänmurron vaatimusten mukaisella tavalla ennen uuden lainsäädännön voimaantuloa. Tämä johtuu siitä, että lainsäädäntö ei anna mahdollisuutta viranomaiselle myöntää erivapauksia, jotka koskisivat jäänmurtajaa, joka on rakennettu luotsausasetuksen voimaantulon jälkeen. Trafin kirjallisen vastauksen ja käytyjen puhelinkeskusteluiden perusteella Polaris ei siis voi liikkua kuin luotsia käyttämällä ennen kuin uusi lainsäädäntö on voimassa.

Helsingissä 4.11.2016,

Liiketoimintajohtaja, jäänmurto — Tom Ekegren

Miehityspäällikkö — Heikki Leikkonen